

מוזנין לו כוס שני וכו' יעוין במשנה
 פסחים קט"ז ע"א מזגו לו כוס שני
 ו כ א נ הבן שואל וכו' וכבר התלבט הרשב"ם
 לבאר נקטם "וכאן"
 וכתב כאן במזיגת כוס
 שני וכו' ורבינו קיבל
 מרבורי יעקב ברי יקר וכן
 הבן שואל כמו כן בנות
 צלפחד דוברות כלומר דין
 היא שיהא שואל במזיגת
 כוס שני, אמנם בפשטות
 נראה לבאר בהקדם
 אשר כתבתי בפתיחתי
 להגדה שתכניתה היא
 כדרשת החכם בבי
 מדרשא, אך בעוד ששם
 עמד התלמיד ושאל
 ואז התחיל החכם ריש
 מתיבא לדרוש ברוב ענין כאן במסיבה הבן שואל

(הגדה ל' פסח - גיג' אר"ל)

ומטבעת ההגדה וסגנונה כמו שהיא לפנינו משאלות הבן עד סוף ברכת גאל ישראל נטבעה
 מרבתינו התנאים, רובו בהיות עוד בית מקדשנו על מכוננו, והשאר בדרות
 הראשונים אחרי חורבנו, כאשר יווכח כל מעיין בהמקורות שציינתי בפנים:
והמתבונן ימצא כי נטבעה בסגנון שנהגו אז מדי דרשם ברבים שבכדי לעניין השומעים
 ולהסב תשומת לבם להענין הנדרש עמד מתחילה אחד התלמידים ושאל שאלתא
 אחרי כן פתח הרב ודרש בחרזו מענין לענין תבל דבריו בשבח התורה ולומדיה במדרש
 חכמים ושיחתן של אבות העולם עד אשר אחרי כל סביבותיו שב למקומו לענין שאלתא
 דשאלנא קדמיכון (ראה שבת ל' ע"א שמחות ספ"י ובמדרשים), כן גם תכנית ההגדה של
 פסח שנטבעה בסגנון דרושו של גדול הבית, בעוד אשר בבי מדרשא יקום תלמיד ושאל כאן
 במסיבה משפחתית הבן שואל:
והנה שאלותיו של הבן המחכה לתשובת אביו הן אודות מצה מרור ופסח (ראה בפנים פסקא מה
 נשתנה), ובכן פתח האב ואמר עבדים היינו מתחיל בגנות ומספר והולך בהציעו דרושי
 התנאים הקדמונים עד אשר יסיים תשובתו עם דברי רבן גמליאל כל מי שלא אמר שלשה
 דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, השלשה דברים הם תשובת הבן השואל פסח מצה ומרור,
 ואז מתחיל בהלל ומסיים בברכת הגאולה:

(הגדה ל' פסח - גיג' אר"ל)

ואשר לא טבעו שאלה על מנין ד' כוסות שהייבין בליל פסח נראה שזהו יעין כי גם
 במסיבות אחרות בכל ימות השנה נהגו לשתות ד' כוסות, ראה ברכות מ"ג ע"א
 כיצד סדר הסיבה כו' בא להם יין כל אחד ואחד מברך לעצמו, עלו [על המטות] והסבו
 כו' בא להם יין וכו' וברש"י דהאי יין בתרא הוא יין שלפני המזון, ושם מ"ב ע"א בירך
 על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון וע' ברש"י שם, נמצא ששתו ד' כוסות
 א' קודם ההיסבה, ב' לפני המזון, ג' לפני ברהמ"ז, וד' כוס ברהמ"ז, ולא חשו בכל
 השנה משום זוגות, דחד מקמא תכא ותרי אתכא לא מצטרפין פסחים ק"י ע"ב, וכוס
 ראשון של כל השנה הרי היה טרם שעלו להיסב לזאת לא הקשו שם קט"ז ע"ב היכי
 מתקני רבנן מידי דאתי בה לידי סכנה אך
 על ליל פסח שכולן בהיסבה, אבל עצם השתיה
 של ד' כוסות נהגו בה גם בכל השנה ולכן
 לא הוטבע מנין הכוסות בשאלות:

(הגדה ל' פסח - גיג' אר"ל)

ונאכל שם מן הזבחים
 ומן הפסחים
 ובמ"ש מן הפסחים
 ומן הזבחים וכו'.
 הנה במשנה פסחים קט"ז
 ע"ב הגי' מן הפסחים ומן
 הזבחים אמנם במשניות
 שם הגי' מן הזבחים ומן
 הפסחים כמו שהעיר
 בגה"ש שם, וראה בתוס'
 שם ד"ה ונאמר לפניו
 ושכינתיה

בבבבן עירך וששים בעבודתך, ונאכל
 שם מן הזבחים ומן הפסחים (במוציא אומר מן
 הפסחים ומן הזבחים) אשר יגיע דקמם
 על קיר מן זבחה לרצון, ונודה לך שיר
 חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו;
 ברוך אתה יי גאל ישראל:
 הנני מוכן ומזמן לקיים מצות פסח לפניך של ארבע
 פסות, ל' שם יחוד קודשא בריך הוא
 ושכינתיה

עבדים היינו וכו'.
 במשנה פסחים
 (קט"ז ע"א) שנינו מתחיל
 בגנות ומסיים בשבח
 ודרוש מארמי אוכד אבי
 עד שיגמור כל הפרשה
 כולה, והנה סיומא
 דפרשה זו ענינה הבאת
 גבורים ולא מפסח, ובאמת אין אנו אומרים
 הפרשה כולה, ואשגרת לישראל היא ממשנה
 דבכורים (פ"ג) שהמביא בכורים קורא מארמי
 אוכד אבי עד שהוא גומר כל הפרשה כולה,
 כאמרם בירושלמי מגילה (פ"ב ה"ד) לית כאן
 חרש אשגרת לישראל היא,

(הגדה ל' פסח - גיג' אר"ל)

שירה חדשה שהביאו לגרוס מן הזבחים ומן הפסחים
 כבהמשנה שבמשניות משום שחגיגת י"ד
 נאכלת קודם לפסח שנאכל על השבוע, וזו
 האסמכתא לחלק בין כשחל ליל פסח במוציא
 שבת לאחת משאר לילות השבוע, דכשחל
 פסח במו"ש הרי הקריבו הפסח בשבת בעוד
 שהחגיגה אינה דוחה שבת ולכן הוקדם
 הפסח לזבח, אמנם הן מטבעת ברכה זו על
 העתיד, שיגיענו ה' לשנה הבאה ויהיה
 ביהמ"ק על מכוננו ונעשה קרבנות חובותינו,
 ואז הן יחזור קידוש ע"פ הראיה ולא נוכל
 לדעת כהיום אם יחול ערב פסח בשבת, וראה בספרי יסוד המשנה בירורים ד'
 שבעוד שקדשו ע"פ הראיה השתדלו שלא יחול ערב פסח בשבת ובוזה הסברתי אפשריות
 השתכחות הלכתא רבתי בימות בני בתירא אי פסח דוחה שבת, ואין נפ"מ לפ"ו לנוסח
 הברכה אי השתא מוצאי שבת, אמנם שמעתי שהיה כתוב במ' שבת' מן הפסחים ומן הזבחים
 ור"ל שלמעלה הובא הנוסח שבמשנה אשר במשניות - כסגנון הגרי"ב בגה"ש - על זה
 העירו במשנה שבתלמוד מן הפסחים קודם ואח"כ מן הזבחים:

(הגדה ל' פסח - גיג' אר"ל)